

11 opatrení na obnovenie dôvery v spravodlivosť na Slovensku

Oslabenie politického vplyvu na prokuratúru a posilnenie jej verejnej kontroly

1. Rozšírenie práva navrhovať kandidátov na funkciu generálneho prokurátora. Nielen politici, ale aj predstavitelia právnickej verejnosti (napr. predstavitelia profesijných komôr, akademickej obce, vrátane prokurátorov, verejný ochranca práv) by mali mať právo navrhovať kandidátov podľa ich profesionálnych kvalít.

2. Voľba generálneho prokurátora kvalifikovanou väčšinou prítomných poslancov, ako mechanizmus na dosiahnutie širšieho konsenzu.

3. Zásadné zmeny Rady prokurátorov, jej otvorenie sa členom mimo prokurátorského prostredia a tým aj verejnej kontrole prokuratúry. Takto zložená rada by mala významnejšie právomoci pri výberových konaniach a disciplinárnej zodpovednosti prokurátorov, ktoré má dnes generálny prokurátor.

4. Zmeny v disciplinárnych konaniach vo veciach prokurátorov. Presadenie prvku verejnej kontroly do disciplinárnych komisií a oslabenie vplyvu generálneho prokurátora na zloženie disciplinárnych komisií, disciplinárne konanie a rozhodnutie. Zároveň navrhujeme, aby bola výslovne upravená kompetencia podania návrhu na začatie disciplinárneho konania voči generálnemu prokurátorovi.

5. Navrhujeme, aby sa výberové konania na funkciu prokurátora vzťahovali na všetkých uchádzačov o funkciu prokurátora. Tieto výberové konania by mala uskutočňovať výberová komisia, ktorú nebudú tvoriť len prokurátori, a ktorej členov budú nominovať aj subjekty mimo prokurátorského prostredia.

Posilnenie samostatnosti polície a nezávislosť policajnej inšpekcie

6. Zriadenie samostatnej inštitúcie Policajného zboru, ktorú bude riadiť prezident Policajného zboru. Policajný zbor treba posilniť v samostatnosti a oslobodiť spod politických vplyvov, čo znamená, že polícia mala existovať ako samostatná inštitúcia. Dnes existuje iba policajné prezídium, ktoré je organizačne začlenené do ministerstva vnútra.

7. Zrušenie bezdôvodnej odvolateľnosti policajného prezidenta a nový spôsob výberu a menovania policajného prezidenta. Kandidát na najvyššieho funkcionára polície mal prejsť verejným výberovým konaním v komisii, vytvorenou vládou. Následne by mal úspešného kandidáta menovať prezident republiky. Činnosť policajného prezidenta počas výkonu funkcie by mala kontrolovať osobitná komisia zriadená vládou.

8. Zriadenie nezávislého a samostatného orgánu vyšetrojúceho sťažnosti a trestnú činnosť policajtov a iných príslušníkov. Zákonnosť postupov polície preveruje dnes sekcia na ministerstva vnútra, priamo podriadená ministrom. Inšpekcia tak nie je nezávislá. Preto je potrebné zriadiť samostatný orgán so zodpovednosťou voči prezidentovi alebo vláde.

Zmeny pri kreovaní ústavného súdu

9. Zmena spôsob výberu ústavných sudcov. O voľbe kandidátov na sudcov by mala rozhodovať kvalifikovaná (napr. trojpäťtinová) a nie iba nadpolovičná väčšina poslancov parlamentu. Dôvodom je väčšia legitimita, zloženie Ústavného súdu SR by nezáviselo iba od vôle vládnej väčšiny. Minimálne by o voľbe mala rozhodovať nadpolovičná väčšina všetkých poslancov NR SR (teda aspoň 76 poslancov) a nie nadpolovičná väčšina prítomných poslancov (aspoň 39 poslancov), ako je to v súčasnosti.

10. Zavedenie prísnejších požiadaviek na kandidátov na ústavných sudcov, teda zavedenie rovnakých požiadaviek na kandidátov na sudcu Ústavného súdu SR, aké pre sudcu Európskeho súdu pre ľudské práva stanovuje článok 21 odsek 1 Európskeho dohovoru: „Sudcovia musia mať vysoko morálny charakter a musia spĺňať podmienky na výkon vysokých súdnych funkcií alebo byť všeobecne uznávanými právnikmi.“

11. Lepší proces posudzovania a vypočutia kandidátov na ústavných sudcov, vrátane napr. verejného vypočutia kandidátov na Ústavnoprávnom výbore NR SR a preverenie ich spôsobilosti. Kandidáti by mohli vystúpiť v parlamente pred všetkými poslancami, aby si mohli poslanci kvalifikovane utvoriť na názor na jednotlivých kandidátov. Mal by byť vytvorený Poradný výbor zložený napríklad z uznávaných právnických autorít, zástupcov parlamentu, prezidenta, Ústavného súdu, Najvyššieho súdu, Súdnej rady a právnických fakúlt. Takýto poradný výbor funguje aj pri výbere sudcov Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. Poradný výbor by podal poslancom parlamentu svoje kvalifikované stanovisko a odporúčanie k jednotlivým kandidátom. Mali by byť stanovené kritériá, ktorých splnenie budú ústavnoprávny výbor a Poradný výbor u kandidátov skúmať – a to konkrétne odborný prehľad v otázkach ľudských práv a ústavného práva, doterajšie profesionálne aktivity, publikačná činnosť, dôveryhodnosť kandidátov a ich osobnostnú integritu, bezúhonnosť a nezávislosť.